

skedde med eld och svärd, så innebär den endast, att icke de dödade, utan de öfverlevande och fruktande blefvo kristna. I denna stund kunna vi icke finna, att Suometars ord kunna hafva någon annan mening. Det är vår goda rätt, att anse denna klyftighet för enfaldig och löjlig.

Något uppsåt, att vidhålla vår anförda slutsats, att Suometar yttryckligen yrkat, att omvändelsen skett endast genom predikan och lära, kan blott lågsinnet finna i vårt svar (i N:o 8).

10 Orden derstädes: »vi nyttjade uttrycket med eld och svärd» kan ingen läsare fatta annorlunda, än som ett loyalt medgifvande, att vi icke sagt endast »påtvingad» (se N:o 8 pag. 256-II raden förut) utan »med eld och svärd».

Då vi en annan fråga citerande Suometars ord, läto trycka en del med kursiv stil, för att utmärka den, tillade vi i en not (pag. 256-III) »*Af Red. understruket.*» Hvem vet icke, att i ett periodiskt blad med *Red.* betecknas bladets egen redaktion, att vi således tillkännagåfvo, att orden af oss blifvit understrukna¹. Suometar tager detta, som om vi med *Red.* skulle utmärkt Suometars redaktion. Vanligt vett angående de vanligaste saker och ting borde man väl äfven hos den redaktionen kunna förutsätta.

20 Att anmärkningarna mot Suometar icke haft sin rot i småaktig anmärkningslust, än mindre äro rigtade mot bladet, behöfva vi ej försäkra. Det är nationel själfkänsla och ett värdigt uttryck för densamma vi äfven hos det bladet saknat. Vi tvekade, att ens försvenska dess ord. Endast Suometars eget förfarande, som gaf vår anmärkning en falsk färg och derigenom satte äfven Svenska Tidningen i rörelse, föranledde oss dertill.

30 Det ursinniga och lågsinnade utfall, hvaråt Suometar² senare hän-gifvit sig, anse vi oss berättigade att möta med – tystnad.

J. V. S.

28 OM FAKULTETS- OCH DE S. K. NATIONSFÖR- BINDELSERNA VID UNIVERSITETET.

Litteraturblad n:o 10, oktober 1857

40 Detta ämne, hoppas vi, har den vigt för ett stort flertal af bladets läsare, att en korrt framställning angående detsamma redan för frågans skuld skall finna deltagande.

Universitetet står genom sin natur i en från samhällsförvaltningen och från de dagliga samhällssträfvandena isolerad ställning. Såsom vetenskaplig institution kräfver universitetsinrättningen den frihet i forskning och meddelande, hvarförutan ingen vetenskap kan finnas. Såsom undervisningsanstalt kan det fylla sin bestämmelse endast genom omedelbart användande af denna frihet. Dess direkta verksamhet såsom undervisningsanstalt sträcker sig också icke utom inrättningen. Med rätta har derföre ett universitet, inom en viss latitud, rättighet att själfständigt ordna sina angelägenheter. Principenligt borde en 50 sådan frihet tillkomma alla läroanstalter. Ty den absoluta enformighe-

¹ Vi hade haft skäl, att der understryka ett par ord till, orden »*eviga välgörare*», hvilka ur nationel synpunkt äro lika litet värdiga, som det öfriga ur det personliga tänkesättets.

² Suometar N:o 44.

ten i deras inrättning utesluter allt förnuftigt framskridande. Der denna frihet saknas, kommer man till dessa totala omstöpningar, hvilka vanligen grunda sig icke på insedt behof och vunnen erfarenhet, utan på hvarjehanda förslagsmeningar, enligt hvilka skolorna från viss dag skola experimentera. Ett sådan reglementerande är visserligen för ett lands skolstyrelse beqvämt, ty det besparar densamma för ett antal år all vidare befattning med något annat än lärarens tillsättande. Men också blir framgången af skolundervisningen derefter.

För att förtydliga hvad vi med den friare rörelsen inom skolorna förstå, nämna vi exempelvis tillgången vid läroböckers antagande och bestämmandet af lärokurser och metoder. För en läroboks duglighet kan endast erfarenheten vittna. I stället för att förvärfva den genom skolkollegierna lemnad rättighet, att föreslå en ny lärobok, och genom att på förekommande skäl tillåta dess begagnande vid en läroanstalt, gör man vid det allmänna reglementerandet försöket i alla skolor på en gång. Reglementer bestämma likaså lärokurser i minsta deltalj, utan all erfarenhet, om en föreskrifven kurs på en klass och en skola inom föreskrifven tid kan dugligen genomgås. Erfarenhet häri måste helt och hållet saknas, då man på engång föreskrifver nya läroböcker och nya kurser, ja stundom dertill nya läroämnen. Om ordnandet af allt detta inom vissa gränser skulle öfverlemnas åt lärarens insigt och erfarenhet, skulle man kunna förvärfva någon kännedom om, hvilken ordning som duger, då man deremot vid reglementerandet på sin höjd kan komma till erfarenhet af, att det föreskrifna icke duger, utan att man bättre än förut vet, hvad som skall sättas i stället. Dessutom är det en afgjord sak, att t. ex. i ett så vidsträckt land som Finland de skilda läroanstaltarnas lärjungar på den ena orten icke tillhöra samma samhällsklasser som på den andra, att äfven samma samhällsklassers bildning på skilda orter är olika. Härtill kommer ännu språkolikheten och deraf följande olägenheter. Allt detta betingar äfven en olika ordning i undervisningen. Till och med olikheten i de skilda lärarens förmåga och undervisningssätt och den första undervisningens tillstånd på hvarje ort bör och kan af den lokala skolstyrelsen, skol- och gymnasiikollegierna, afses, men kommer vid det allmänna reglementerandet alls icke i fråga. Vi hafva på annat ställe erinrat om det förvända deri, att en gammal lärare utan vidare ålägges lära med en ny lärobok i hand, hvilken han ogillar, och i hvars tillämpande han saknar all öfning. Detsamma gäller äfven om lärokurser, hvilka läraren anser orimliga och känner sig oförmögen att med gagn för lärjungen på föreskrifven tid streta igenom. Man kan ålägga en sifferkarl, att på dagen hafva ett bestämdt antal kolumner med siffror fyllda och behörigen summerade; men det är oförnuft, att göra en skollärare till en kamrerare och den förnuftiga fria menniskoanden till en sifferkolumn. Om reglementerade undervisningsmetoder lönar det föga mödan att tala. Hvad tanklösheten fostrar, derom kan den tänkande icke någonting yttra. En undervisningsmetod, som icke fritt utbildar sig, och som icke jemnt är stadd i utbildning, är icke metod utan linjeexercis. För den är en korpral god nog. Men menskliga vetandet är ett arf från årtusenden, som ständigt förkofras, och för delaktighet hvari det fordras andra metoder än exercisens. Och om detta vetande i dess högsta form, i den vetenskapliga, kan sanningsenligt sägas, att det väsentligen är sjelfva metoden att veta och lära. Undervisningsmetoden till och med i skolan måste derföre vara ett fritt andligt arbete, och det traditionela deri, hvarifrån läraren utgår, kan, såsom man i alla civiliserade länder lärt sig inse, icke meddelas annorstädes, än vi de

undervisningsanstalter, som uttryckligen hafva metodens utbildande till föremål, vid pædagogiska seminarier.

Men om redan skolundervisningen fordrar denna frihet, så har universitetbildningen än mera behof deraf. Den lärofrihet, som vid skolan måste begäras för läraren, har universitetet anspråk på både för läraren och lärjungen. Den skall för båda finnas såsom val af icke endast lärometod utan äfven läroämne. Gränserna för denna lärofrihet bestämma sig sjelfva. Redan hvarje vetenskaps en människas fattningskraft öfverstigande omfång inskränker det fria valet hos läraren inom

10 få, beslätgade ämnens gräns. Lärjungens frihet häri ger sig sjelf en gräns i hans håg och hans lefnadsförhållanden; och hans bristande insigt förer honom att för metoden sluta sig till lärarens handledning. Vid de Svenska universiteterna och det Finska är denna lärofrihet otillbörligt inskränkt genom de s. k. embetsexamina och kurserna för dessa. I hvad man annostädes i verlden kallar de filosofiska fakultetsstudierna gäller lärofriheten någotsånär äfven vid sagde universiteter. Det står lärjung-

20 en fritt att företrädesvis välja någon bestämd vetenskap till hufvudföremål för sina studier; och lärarens metod och fordringar för öfliga fakultetsexamina äro fullkomligt fria. Men i öfrigt har lärjungen endast frihet att välja en bestämd embetsmannabana, och när hans väl är gjordt, är han ohjelpigen fastsmidd vid en förutbestämd skolkurs. Lärarena äro likaså af denna kurs bundna, och fritt val i undervisningen och fordringarne existerar för dem icke. Vi tro, att den vetenskapliga litteraturen i Sverige och den vida fattigare här i Finland tillräckligt bevisa för det menliga i detta förhållande. Medan i andra länder den teologiska, juridiska och medicinska universitetslitteraturen tillika är en litteratur för den akademiska unversisningen, står i Sverige och här, hvad denna litteratur har att uppvisa utmärkt i dessa grenar, utom allt förhållande till denna undervisning. Höjer, Lindfors, Wahlenberg, Friis, Agard, Nilsson, Tegnér, Geijer, Atterbom, m. fl. (att icke nämna Berzelius och flera vetenskapsakademins ledamöter samt Fryxell, Strinnholm o. s. v.), det är icke namn ur embetsexamensfakulteterna. Den medicinska litteraturen i Sverige uppehålles icke från universiteterna. Juridiska författare, sådane som Schlyter der och Nordström här, hafva för sina forskningar brutit sig en bana, stående utom all beröring med embetsmannaunderisningen. Den Svenska teologiska litteraturen, i allmänhet fattig, har på senare tider föga burit vittne om någon vetenskaplighet i de teologiska universitetsstudierna. Orsaken är klar. Embetsmannabildningen har vid universiteterna gjort

40 slut på vetenskaplighet och vetenskaplig undervisning. Man har år för år fordrat nya lexor för embetsexamina. Universitetslärarena hafva icke förmått motstå fordringarne eller befria sig från deras menliga inflytande, genom att lemna lexans inhemtande åt studenternas egen omsorg, och fritt följa sin vetenskapliga håg, erbjudande lärjungarne att taga del af de läror, till hvilka deras forskning fört dem. Det senare må icke heller vara så lätt. Till omöjligheterna hörer det dock icke, att en professor i en embetsexamensfakultet skulle kunna lemna alla examenskurser åt deras öde, vid examen fordra den föreskrifna lexan, men obekymrad om den föreläsa i, hvad han finner gagneligast och

50 med sin forskningshåg mest öfverensstämmande. Deremot sätter sig det fåkunniga skriket. Men vid de Svenska såsom vid Finlands universitet vore ett sådant förfarande så mycket rättare, som studenterna nu endast »höra på» föreläsningen för examenslexan, utan att anteckna det minsta och utan att lägga något deraf på minnet. Föreläsningen är för dem ett tidsfördrif eller ett nödvändigt ondt,

hvarigenom man, stundom oundgängligen, gör sig känd af den blifvande examinatoren. Det är också något ganska vanligt, att anse föreläsningstimmen för en mer eller mindre förlorad tid, som bättre kunnat användas på lexans lärande ur ett kompendium. Men visserligen fordras hos läraren anseende, insigter och talang, att vinna åhörare för en vetenskaplig föreläsningkurs, då examensförordningarne gjort allt sitt att motarbeta ett sådant bemödande. Emellertid klagas man öfver brist på utmärkta lärare och öfver dålig insigt hos embetsmannämnena just från samma håll, från hvilket man höjer nya fordningsar på nya examenslexor.

10

I medicinska fakulteten sammanfaller examen för grad med den för tienst. Af många orsaker måste studierna der ega mera vetenskaplighet. Men att de hufvudsakligast afse, att bilda praktiska läkare och förse dem med den nödtorftigaste vana, att igenkänna och behandla en sjukdom, är sjelffallen sak. Der, såsom i teologiska och juridiska fakulteterna, kunna de vetenskapliga studierna föga i föreläsningarne hafva någon ledning och uppmuntran.

Vid de filosofiska studierna är lörofriheten både på lärares och lärjungars sida större, ehuru äfven här öfverflödigtvis inskränkande föreskrifter och tvångsläroämnen finnas.

20

Det kan icke vara vår mening, att inga föreskrifter skulle givas för fakultets- och embetsexamina. Det har också utan tvifvel sin stora svårighet att bestämma, hvar den rätta gränsen för föreskrifterna finnes. Men det är i vår tanke en obestriddig erfarenhet, att under närvarande förhållanden isynnerhet med embetsexamina vetenskapligheten i universitetsstudierna mer och mer försvunnit, lemmande rum för den nakna utanlexan å lärjungarnes sida, för dess nödtorftigaste utläggning och förhörande å lärarenas.

Sålunda har det fria intresset för kunskap och vetande lidit och förbytt till brödstudiernas tvång. Då man nu ur en, enligt vår åsigt riktig synpunkt utbytt de åldriga nationsförbindelserna mellan studenterna mot fakultetsförbindelser, har för dessa det väsentliga föreningsbandet, det gemensamma studieintresset, endast svagt kunnat bevisa sin verksamhet; och det vore orätt, att förkasta grundsatsen derföre, att andra orsaker gjort det faktiska förhållandet till ett annat, än hvad det borde vara.

30

Det behöfver föga bevisas, att ett ordnad samband mellan ungdomen vid ett universitet är gagneligt. Hvad helst man dock för gagnet deraf må kunna anföra, det hufvudsakliga är och blir den sedliga synpunkten. Det är visserligen obestriddigt, att det vetenskapliga intresset hos de yngre väckes genom umgänget med äldre deraf lifvade. Det är obestriddigt, att de yngre af de äldres råd och exempel hafva ledning för sina studier. Men detta kan ega rum och eger rum det ordnade sambandet förutan. Jemförelsevis få äro de, som komma till universitetet, utan att redan ega vänner och bekanta bland de äldre, ännu färre de, som icke ingå nya bekantskaper inom kretsen af dem, med hvilka de hafva likartade studier. Det är dock en fördel, att valet lättas genom ordnade förbindelser, i hvilka den nykomna studenten lär känna dem, som bland sina kamrater hafva det största anseende för flit och insigter. Derigenom minskas utrymmet för tillfällighetens spel vid de nya bekantskapernas ingående – och det tilläfvadtyrs menliga inflytandet af de gamla bekantskaperna blir mindre starkt och mindre varaktigt. Vi tala här allt ännu om detta inflytande på det vetenskapliga intressets väckande och underhållande. Vi kunna tillägga: det vetenskapliga intresset hos studenten visar sig deri, att han med

40

50

förkärlek egnar sina studier åt ett läroämne, då äfven de ämnen, med hvilka detta sammanhänger, måste blifva föremål för hans håg, ehuru på en undrordnad plats. Första väckelsen till detta intresse medför han stundom till universitetet. Men oftast är då ännu blott den allmänna rigtningen af hans studier bestämd, och det beror icke sällan på inflytandet af kamraters uppmaning och exempel, om något bestämdare intresse hos honom skall vakna eller icke. Det är isynnerhet den första impulsen, hvarom det är fråga; ty vetenskapen eger för ett väldanadt sinne den dragningskraft, att, sedan kunskapen i någon eller 10 några grenar deraf framskridit, det lifligare intresset nog vaknar. Men studierna komma icke till denna punkt, utan splittras till en mängd lexor, om icke en föregående håg för det ena eller andra ämnet finnes.

Hvar och en läsare tänker väl derpå, att denna håg bör ingifvas lärjungen af universitetsläraren. Och sådant borde visserligen förhållandet vara, att studenten, till hvilken föreläsning han än går, skulle lifvas till intresse för den vetenskap, som der föredrages. Men många omständigheter sätta sig häremot. Icke alla vetenskaper äro af den art, att de egna sig för en lättfattlig och genast anslående, än mindre för en lysande och värtalig framställning. Talangen härtill kan icke heller 20 allmänt förutsättas. Och vid ett unviersitet, der embetsexamina finnas med sina gifna lexor, och der föreläsningarne äro inrättade för examenskurserna, tillhör det det omöjligas område, att gifva framställningen något högre intresse – isynnerhet då den gifna kursen kommer att 20 à 30 år bortåt ideligen repeteras. Tvångsämnenä för examina, som kunna gifva åhörare i hvarje fall, föranleda lätt, att i ämnen för fritt val examensfordringarne nedsättas till ett minimum, och att föreläsningarne öfver dem rätta sig härefter. Så måste för lärarens sträfvande, att utan examenstväng och utan obehöriga lättnader för lärjungen göra endast vetenskapens egen dragningskraft gällande, de 30 äldre lärjungarnes understöd vara af desto större värde.

Ur antydda synpunkt kan det icke vara likgiltigt, om studenterna äro genom någon ordnad förbindelse förenade eller icke. Skulle icke personalen bland lärjungarne vid ett universitet så hastigt vexla, skulle det väl kunna låta säga sig, att sådana föreningar borde för hvarje tid få fritt utbilda sig efter ledamöternas håg och tycke. Men vid den ständiga omsättningen af personerna skulle härigenom intet samband, utan ett fortfarande upplösningstillstånd komma att ega rum.

Från universiteternas älsta tider hafva de båda former för förbindelser mellan såväl lärare som studenter utbildat sig, hvilkas ömsesidiga 40 företräden vi här önskat underkasta en granskning, fakultetsförbindelsen nemligen och nationsföreningarne. Fördelningen i fakulteter uppstod efterhand, såsom lätt inses, helt och hållet på grund af vetenskapernas och studiernas olikhet; och förbindelsen mellan fakultetsmedlemmarne var i första rummet en genom lagar och statuter ordnad förbindelse mellan fakulteternas lärare till ett förvaltande kollegium. Filosofiska fakulteten, den yngsta af de fyra, omfattade de kunskapsämnen, hvilkas inhemtande lades till grund för de högre fakultetsstudierna, och den utgjorde i sin början endast en förskola för dessa. I följd häraf blef antalet af lärjungar i denna fakultet vida större, än i de 50 tre öfriga, och det var förnämligast bland dem indelningen i nationer egde rum. Så t. ex. vid universitetet i Paris. Då vid detta universitet lärjungar samlades från hela Europa, representerade dessa nationer också verkligen skilda nationaliteter. Men sedan detta tillopp från utlandet upphört, upphörde äfven behovet af nationsförbindelserna. Vid de Tyska universiteterna följdes exemplet och »Landsmannschaf-

ten» hafva vid dem funnits, än tillåtna, än hemliga. Vid de Engelska universiteterna hafva, såvidt oss bekant, aldrig liknande föreningar förekommit. Vid dem äro studenterna förenade i de särskilda »Colleges» eller stiftelserna. I Sverige och här följde man det äldre Franska och det Tyska exemplet. Vid Pariseruniversitetet utgjordes nationerna af individer, tillhörande skilda folkslag, vid de Tyska åtminstone af sådana, som tillhärde skilda stater. I Sverige bildades nationerna af individer från landets skilda landskaper. Man finner häraf, huru den i nationalitet, språk o. s. v. grundade skilnaden mellan Pariseruniversitetets nationer småningom krympt ihop till blott en provincialismvariation. Det är också att märka, att såväl vid Pariseruniversitetet som vid de Tyska universiteterna nationerna utgjort en fri förening, utan några korporationsrättigheter, medan vid de Svenska universiteterna och det Finska dessa föreningar varit genom universitetsstatuterna förskrifna och såsom korporationer egt vissa lagliga berättiganden, afseende den af provincialolikheter helt och hållet oberoende inbördes disciplinen och gemensama litterära öfningar. Endast såvidt de tillika afsett medlemmarnes behof af ömsesidigt ekonomiskt understöd, kan den gemensama födelseorten och den tidigare inbördes bekantskapen anses hafva någon större betydelse.

10

20

Att nemligen nationsindelningen i sig sjelf skulle erbjuda någon fördel för väckande och underhållande af det vetenskapliga och litterära intresset, torde ingen ens vilja påstå. Ett hithörande företräde, som man dock kunde vara böjd att tillegna den, är gagnet af beröringen inom nationerna mellan ungdom med skilda vetenskapliga stäfvanden. Man kan säga: genom denna beröring afnötens ensidigheten hos hvarje särskild fakultets medlemmar; man lär sig att akta andra vetenskapliga stäfvanden, än de egna, andra kunskaper, än dem man besitter eller sträfvar att komma till; man kan kanske äfven genom offentliga förhandlingar och personligt umgänge inhemta hvarjehanda kunskap, som ligger utom kretsen för de egna studierna. Denna fördel bör visserligen icke uppskattas ringa. Men man bör blott ihågkomma, att den på intet vis är beroende af nationsindelningen. Den utmärker en brist, som tillhör fakultetsindelningen. Men denna brist kan afhjelpas genom hvilken förbindelse som helst mellan skilda fakulteters medlemmar, således äfven utan all sådan formelig förbindelse endast derigenom, att en fakultetsförening icke utestänger någon student från sina sammanträden, utan ömsesidigt tillträde öppnas för andra fakulteters medlemmar. Der denna fördel skall vinnas, förutsätter den dessutom redan ett lefvande vetenskapligt intresse hos idkarena af skilda studier. Ty finnes icke detta, blir den inbördes beröringen mellan dem, som tillhöra olika studiikretsar, fullkomligt gagnlös. Samband mellan dem, som idka lika studier, är det nya, som vid universitetet skall tillkomma. Samband mellan dem, som genom födelseort, släktskapsband, barnomsbekantskap och gemensam skolundervisning äro förbundna, utgör det redan gifna och färdiga; och då vid univeristetet studiibanorna åtskiljas, fortfar denna senare förbindelse, numera mellan idkare af skilda studier, sjelfmant inom en vidsträcktare eller trängre krets. *Lefnadsbanorna och sträfvandena, oftast äfven vistelseorterna och det personliga umgänget, skiljas dock här åt, och universitetslifvets uppgift är icke att kultivera barndomsförhållandena, utan att förbereda för mannens blifvande verksamhet och samhällsställning.* På detta yrkande hvilat all vår bevisning i frågan.

30

40

50

Vi behöfva icke efter det anförda vidlyftigare utlägga, hvarföre vi anse fakultetsförbindelsen företrädesvis egnad, att bereda ungdomen

vid universitetet utrymme, att sinsemellan underhålla och lifva det vetenskapliga och litterära intresset. Gemensama studier, föreläsningar och examina, gemensamheten af blifvande lefnadsbana, sammahållsställning, medborgerliga stäfvanden – allt talar för det principenliga i denna förbindelse. Blicken tillbakavänd lockas af mycket, som utgjort barndoms- och ynglingaårens behag; men rigtas den framåt, till ett helt lifs allvarliga bemödanden, lærer förnuftet, hvari föreningsbandet bör finnas. Det är oändligen behagligt att se de kända anletsdragen, lefva sorglöst i de gamla vanorna, vara ett ljus i sin sak bland de gifva bekantskaperna, som om den ega blott en dunkel föreställning. Det fordras ansträngning dertill, att förvärfva nya vänner, hvilkas tillgifvenhet icke är vanans, utan grundad på aktning för det allvarliga arbetet, den goda förmågan, det redliga väsendet, att för detta ändamål bryta med de grundlagda ovanorna, att vinna ett företräde bland dem, som förmå bedöma dettas värde. I förra fallet fordras blott, att någotsånär förblifva, hvad man varit, i det senare, att blifva något nytt. Men det är icke en repetition af det förflutna, hvartill universitetslifvet skall föra, utan det är till det kommandes allvarliga pligter och bemödanden. Denna åtskilnad innebär, hvad särskildt det vetenskapliga intresset angår, i senare fallet en helt annan uppfordran till ansträngning och utmärkelse, än i det förra. Det ömsesidiga inflytandet deraf måste äfven derföre i fakultetförbindelsen vara en helt annan, än i nationsföreningarne.

Med det vetenskapliga och litterära intresset sammanhänger nära det nationela, isynnerhet der fråga är om detta intresse hos en ungdom, hvars stora flertal är bestämdt att verka i samhällets praktiska förhållanden på den vetenskapliga och litterära bildningens grund, icke omedelbart för vetenskapen och litteraturen. Hågen för vetenskaplig insigt och litterär bildning måste stöda sig på patriotismen, på hågen att för fäderneslandet lefva och verka, och på tron att detta icke kan ske utan en sådan insigt och öfvertygelse.

Vi vilja icke anföra, att alla provincialismer i språk, öfvertygelser och sed äro bestämda att försvinna i den allmänt nationela kulturen. Man kan häremot invända, att nationaliteten är abstrakt, der den icke särskiljer sig i skilda provinciella former. Vi äro visst icke sinnade, att ens godkänna anmärkningens rigtighet. Ty det gifna, det individuella och partikulära utgör väl utgångspunkten för den menliga kulturen, men denna kulturs makt består just i partikularismens upphäfvande, dess uppgående i det universella. Vi anmärka blott, att i Finland de provinciella egenheterna äro mindre framstående, än i de flesta andra länder. Språk, drägt, öfvertygelser, seder och bruk hafva i de skilda landskaperna föga egendomligt. Men hvad här egentligen kommer i fråga, är, att patriotismen icke skall bevisa sig i vidhållandet af några gifna råmärken i öfvertygelser och sed, utan i skapandet af nya utvecklingsformer för den allmänna menliga kulturen. Icke den är en god patriot, som väl särskiljer sitt folk från andra jordens folkslag, utan den, som förskaffar det en jemnbördig plats bland folken. Patriotismen hos ungdomen vid ett universitet skall derföre icke heller bevisa sig i vidhållandet af ett visst landskaps typ, utan i dess håg och ansträngda arbete att bilda sig till den allmänna menliga kulturens tjenare, för att kunna göra denna hos nationen gällande och sålunda gifva den en ny form, nationalitetens. Att älska födelsebygd, barndomsomgifningar, modersmål är patriotismens utgångspunkt; men bildningen skall höja denna naturliga tillgifvenhet till kärlek för ett lands kultur, för ett folks välstånd, sjelfständighet och bildning, för dess språks regelbundenhet

och skönhet i den vetenskapliga och nationallitteraturen. Universitetslifvet skall föra till denna öfvergång. Äfven i detta hänseende är derföre provincialismen vid universitetet icke mera på sin plats; hvaremot det föreningsband, som ger bästa borgen för det vetenskapliga och litterära intressets lifvande, är det, som bör föredragas. Härvid återkommer den åberopade åtskilnaden mellan att fasthålla det gifna och tillfälliga och att bilda det nya och förnuftiga.

Öfvergå vi slutligen till betraktande af det sedliga inflytandet, visar sig härvid samma åtskilnad. Vi hafva erkänt, att vi anse detta inflytande för det viktigaste momentet i hvarje förbindelse mellan universitetets ungdom, och att isynnerhet det motiverar tillvaron af ordnade föreningar. Universitetslärarens direkta inverkan är i detta hänseende jämförelsevis ringa, ehuru högt man än må uppskatta vigten af deras läror och exempel. Läror har studenten i sina böcker, i alla tidens för honom öppnade litteratur; exempel har han talrikare i det honom omgifvande samhällslifvet öfverhufvud. Men mesta inflytande öfvar på studenten den närmaste umgängeskretsen; och hvilken denna skall vara, det bestämmes af den rådande andan hos studentkorpsen.

Äfven för den ytligaste betraktelse faller det sig förunderligt, om det sedliga inflytandet här icke skulle finnas på samma sida som det vetenskapliga intresset. Öfverhufvud är arbetet ett säkrare skydd mot frestelsen och osedligheten, än all moralpredikan. Och sedligheten är i sig sjelf icke ett afhållande från osedligheten, utan positiv sedlig verksamhet. Sedlig åter är människans verksamhet i den mon, den har det allmänna bästa, icke den egna nyttan till föremål. Så är äfven ett verksam vetenskapligt intresse i och för sig sedligt. De gemensamma barndoms- och hemlandsminnena, den af vanan fostrade ömsesidiga tillgifvenheten, allt sådant, som utgör grundvalen för nationsföreningarne, det erbjuder väl ett frö till sedlighet, men i sig innebär det ingen sedlig verksamhet alls, icke heller någon regel för en sådan. Ty det kan allt bestå såsom en obestämd känsla jemte lättja, oordentlighet ja den mest extrema liderlighet. Hvad derur *kan* uppstå är, såsom vi visat, en verksam patriotism. Men denna måste söka sitt innehåll utom nationsföreningen och de känslor och vanor, som för den ligga till grund. Ur den ömsesidiga tillgifvenheten kan också uppstå aktning för andras omdöme. Men det är tillfälligt, om så sker; ty denna tillgifvenhet kan sträcka sig till individer, som ingen aktning förtjena. Det goda exemplet är här likaså tillfälligt; det onda är på ett eller annat håll gifvet.

Öfverhufvud är det det tillfälliga i dessa tidigare bekantskapers art, som ofta gör dem för studentlifvet förderfvande. Det är för den unga studenten icke lätt att undandraga sig deras inflytande, då det är skadligt. Det är honom så mycket svårare, emedan den tidigt grundlagda tillgifvenheten icke lätt utplånas, äfven om dess föremål moraliskt icke förtjenar den, och emedan tvärtom det tillhör ungdomssinnets ädelmod, att ännu anse lastbarheten hos den, det med tillgifvenhet omfattat, för en svaghet, som bör förlåtas. En motsvarande känsla kan ännu hos den lastbare oförändrad kvarstå; huru skulle den oförderfvade kamraten då undandraga honom sin tillgifvenhet? Detta är allt menskligt, och det kan i enskilda fall lända till den oordentligas återupprättande. Men i stort förer det till en tolerans för oordningen och lasten, hvilken vållat mången enskilds förderf och gjort den allmänna sedliga andan inom nationsföreningarne slapp.

Men universitetslifvet bildar äfven i det sedliga en öfvergång till samhällslifvets och den manliga verksamhetens förhållanden. Efter utgången derifrån omgifves mannen icke mera af barndomsvännerna.

10

20

30

40

50

Han inträder i kretsar, der han icke eger ens några bekantskaper, mycket mindre några tillgifna vänner, på hvilkas stöd och öfverseende han kunde räkna. Såsom han i öfrigt skall kämpa sig till allt, hvad lifvet ger honom, så skall han äfven *förtjena* all den välvilja och vänskap, som kan komma honom till del. Han skall förvärfva sig erkännande och aktning. Detta utgör icke blott en hård nödvändighet, om hvilken man kunde önska, att den tedde sig annorlunda. Det är förnuftig ordning. Barndomsvänskapen hvilat på vanans makt; mannens vänskap har blott en fast grund – aktningen. Det är den, som öfverhufvid i 10 samhällslifvet utgör det sedliga bandet menniskor emellan. Ingen välsinnad vill förlora andras aktning; och hvar och en sedligt handlande individ har ett rättmätigt anspråk på densamma. Hvar och en skall i den krets, han tillhör, förvärfva sig denna aktning; och der den finnes, fostrar på dess grund likheten i tänkesätt, gemensamheten i sträfvan- den män emellan den vänskap, som egentligen i lifvet har värde. Ledes den unga studenten till sådana förbindelser, så har han lärt sig något för lifvet och kanske grundlagt vänskapsband, som icke blott vid universitetet utan för all framtid lyfta honom till bemödanden, hvilka 20 äro aktning värda och åtminstone hindra honom att falla ned till det dåliga.

I det nyss anförda skulle vi se ett ytterligare skäl till fakultetsförbindelsernas föredragande framför nationsföreningarne. De förra hafva en positiv grund i det gemensama vetenskapliga sträfvet. För utmärkelsen häri finnes en gemensam måttstock och ett säkert bedömande, emedan alla föreningens medlemmar känna, hvarom fråga är. Utmärkelsen skall vidare förtjenas i jemnbredd med all utmärkthet vid universitetet på samma bana. Redan häri ligger en kraftig uppmaning för den inträdande studenten till allvarlig ansträngning. Men han inträder också här i en krets, i hvilken barndoms- och skolbekantska- 30 perna äro jemförelsevis få, i hvilken han derföre icke har att räkna på någon färdig tillgifvenhet och öfverseende. Hvad han i denna krets kommer att gälla, det skall han först göra sig förtjent af. Det är här icke såsom i nationsföreningen tillfälligt, om han bland dem, som med honom idka lika studier, skall träffa någon genom insigt och sedlighet utmärktare. Han har här för sig alla samlade, de bästa och de sämsta. Han lär sig snart urskilja dem, och valet af dem, till hvilka han närmare skall sluta sig, står honom öppet. Han har att göra detta val äfven mellan de tillfälliga barndomsbekantskaperna och de nya bekan- 40 ta. Hans val afgör redan öfver hans ställning inom föreningen. Ty den, som ansluter sig till de bästa, räknas redan bland de bättre. Valet vittnar om hans goda håg, och den räknas honom till förtjenst; såsom han äfven icke utan förtjenst af de bästa med vänskap omfattas. Det är allt ett förspel af, hvad som skall möta honom i det verksamma samhällslifvet. Han får der ganska litet till skänks; anseendet i den krets, han tillhör, tillgifvenheten, vänskapen, glädjen af samlifvet med de utmärkta och ansedda skall förtjenas. Han vet dertill, att alla eller de flesta, som tillhöra fakulteten, skola i en framtid samverka i samma samhällsvärf, och att de äfven då skola blifva de, hvilkas erkännande han främst har att eftersträfvat. Det erkännande för arbetsamhet, insigt, 50 ordentlighet, redbarhet han derföre vid universitetet i denna krets vinner, eller den missaktning, han ådrager sig, skall troligen följa honom lifvet igenom. I allt detta finnes en uppmaning till manligt allvar, till ansträngning i studier och ett värdigt uppförande, som småningom måste fostra en sedlig anda inom föreningen.

Det är visst behagligare, att i en nationsförening inträda, i kretsen af

gamla vänner och bekanta, att der obekymradt hängifva sig åt det till vana vordna kamratlivet med alla dess dygder och odygder. Man inträder deremot i fakultetsföreningen försagd bland fremmande ansigten och fremmande förhållanden. För den hvarken lättsinnige eller dumt framfusige fordras der tid, förrän han vågar taga till ordet och söka göra en åsigt eller ett förslag gällande. Det fordras tid, för att i denna krets förvärfva vänner. Men det skall så vara. Barnets tid, hvilket endast tänker på det behagliga och roliga, och åt hvilket tillgifvenhet och öfverseende skänkes endast derföre, att det är ett barn, denna tid skall vid universitetet vara förbi, och i ynglingens sträfvanden derstädes skall finnas en början till mannens allvar. 10

Vi anse oss hafva sagt nog i ämnet, för att gifva skäl för vår öfvertygelse om fakultetsförbindelsernas företräde framför nationsföreningarne. Vi behöfva intet tillägga om disciplinen, den sedliga uppsigten, anmärkningarne och bestraffningarne. Der en allvarlig sedlig anda finnes, ordnar sig detta af sig sjelf. Endast tvenne anmärkningar återstå att i afseende härå göra.

Det är sjelfklart, att hvarje förening, förbindelse, korporation – hur helst den må benämnas – har ett dåligt bestånd, om den icke eger någon domsrätt öfver sina medlemmar. Genom dennas utöfvande kan visserligen icke någon sedlig samhällsanda (*esprit de corps*) väckas; men den förutan kan ingen sådan bestå. Hvarje medlem skall veta å ena sidan, att han är domare öfver hvars och ens uppförande, som tillhör korporationen, å den andra, att han utan appell är underkastad korporationens dom. Derpå beror aktningen för korporationen som sådan. Deraf beror uppskattningen af värdet att tillhöra densamma. 20

För det andra: Vid ett universitet kan universitetsmyndigheternas domsrätt öfver de studerandes flit och uppförande för den sedliga andans väckande och underhållande än mindre uträtta, än deras, studenternes, egen domsrätt. Den kan tillbakahålla ytterligt sjelfväld, men genom sin negativa art är den oförmögen, att hindra ens den hemligare oordningen och sedeslösheten, än mera, att inplanta något positivt godt i tänkesätt och seder. Grundsats bör det derföre i vår tanke vid ett universitet vara, att söka leda ungdomen att sjelf vidmakthålla disciplinen. Den kan icke aftvingas studentföreningarne, men det gifves många sätt och medel att föranleda dem till dess allvarsama handhafvande. 30

Det är känt, att vid Finlands universitet under nationernas, sedermera afdelningarnes tider en disciplinär domsrätt tillkom dessa. Andra åsigter gjorde sig sedermera gällande; och ehuru medges bör, att disciplinen inom afdelningarne var löslig, verkade äfven andra orsaker, att rättigheten till densamma blef dem fräntagen. Fakultetsindelningen trädde för fem år tillbaka i stället, under fullkomlig saknad af rättighet att öfva någon disciplin öfver medlemmarna. Vi tiga om frukterna af detta tillstånd. Sedan nära två år ega fakulteterna samma diciplinära makt ungerfär som de fordna afdelningarne. På två år, skulle vi tro, har universitetets Disciplins Komission icke haft något sammanträde och Rektor icke behöft använda sin makt till extrajudiciela relegationer. Om på dessa två år den studerande ungdomen vid något annat universitet lemnat mindre anledning till klander öfver sitt uppförande, än vid det Finska, skall det glädja oss; men till vidare tro vi det icke. 40

Erfarenheten af fakultetsindelningens inflytande är dock ännu för kort. För jmförelsen mellan studentlivet i Åbo samt de första tiderna i Helsingfors och det nuvarnade har man verkligen svårt att finna någon annan bild, än den af olikheten mellan natt och dag. Många 50

orsaker hafva dertill medverkat, Sederne i de bildade klasserna i hela landet äro på trettie år helt och hållet förändrade. Universitetets flyttning till landets hufvudstads har på dess medlemmar, isynnerhet på ungdomen, haft ett inflytande till det bättre, som icke nog kan uppskattas. Vid vår öfvertygelse om fakultetsindelningens företräden kunna vi dock naturligtvis icke hysa annan tanke, än att äfven den i sin mon medverkat.

10 Hos universitetets ungdom lærer på senaste tid vaknat en trängtan, att återgå till afdelningarne, om hvilkas skick och verksamhet den tid, de funnos, få bland den närvarande studentgenerationen hafva någon erfarenhet. Skulle helst en fjerdedel bland denna ungdom dröja vid universitetet ett fjerndels sekel, vore något skäl, att lemna denna trängtan fritt lopp. Men då så icke är, och då efter ett par år åter en ny håg kunde vakna, blefve resultatet endast, att all ordnad förbindelse mellan den studerande ungdomen skulle upphöra. För vår del anse vi sagde trängtan hafva sin rot i otåligheten vid den formalism, som vid fakultetsmötena är rådande. Dekaner och öfrige professorer anse sig af lagens bokstaf förbundna att öfvervara mötena från *A* till *O*. Församlingen sitter uppradad på bänkarne, som i kyrkan. Hvad ungdomen 20 måste begära är frihet att få röras, att få samtala och öfverlägga på egen hand. Denna formalism, skulle vi tro, är lätt rättad.

I öfrigt vilja vi icke glömma, att den studerande ungdomen är – ungdom. Om också allvaret bör hafva sin tid i dess lif, är det onekligt, att stunder, sorglöst förledda i sällskap med de gamla barndomsvännerna och skolkamraterna, vid hågkomsten af födelsebygden och af allt, hvad kärt den innesluter, äro värderika icke blott som rekreation, utan äfven såsom underhållande en i sig ädel känslans stämning. Vi inse också icke, hvarföre sådana församlingar icke borde få ega rum – icke såsom lagligen påbjudna, beslutande föreningar, utan såsom fria 30 sällskapskretsar.

J. V. S.

29 INHEMSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 11, november 1857

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN TOIMITUKSIA. 20 OSA. HELSINGISSÄ 1856–57.

40 – *Förteckning öfver i tryck utgifna skrifter på Finska äfvensom öfver några andra arbeten, innehållande någon uppsats på detta språk eller annars ledande till dess kännedom. – Luettelo Suomeksi präntätyistä kirjoista – j. n. e. H:fors 1856–57.*

Detta till volymen lika digra (96 ark in 4:o) som till innehåll och gagn värderika arbete är en frukt af f. d. professorn och universitetsbibliotekarien, statsrådet Fredr. Wilh. Pipping's mångåriga mödosama forskning. Utgifvarens namn är en borgen för den minutiösa noggrannhet, med hvilken arbetet är ombesörjdt; och redan antalet af de i 50 detsamma upptagna skrifter förvånar i dubbelt hänseende, både för den möda, deras samlande erfordrat, och för den framgång, denna möda visar sig hafva medfört, då utgifvaren lyckats, att äfven af skrifter från de äldsta tider erhålla fullständiga titlar och med jemförelsevis få undantag fullständiga exemplar.

Den älsta med årtal uppgifna Finska skrift, N:o 3 i katalogen, är